

Jiñi **Secretaría de Cultura** mi iwa'chokoñ juntyikil iyaj e'tyel baki mi iyujtyel k'iñijetyak cha'añ mi iyäk' información cha'añ ili k'amäjel coronavirus (COVID-19) yik'oty cha'añ mi isu'beñoñla bajche' yom mi lajkäñtyañ lakbä cha'añ ma'añik mi lajk'am-añ.

¿CHUKI JIÑI CORONAVIRUS?

Jiñi coronavirus jiñäch junmujch' virus mu'bä ik'am-esañoñla, che' bajche' tsuwañ bäk'tyal yik'oty mi ik'am-esañ lakpulmoñ yik'oty mi imejlel ityaj añimalestyak.

Jiñi coronavirus mu'bä ityaj wiñikob x-ixikob mach tanto tsätsik

¿BAJCHE MI IMEJLEL LAKTYAJ ILI K'AMÄJEL?

Ili coronavirus COVID-19, mi imejlel laktyoy tyi ityojlel yambä xk'amäjel.

Mi imejlel laktyaj tyi ityojlel k'ambä lakpi'äl che' mi icha'leñ ojbal o che' mu' tyi ja'tsij yikoty che' mi lakchukbeñ ik'äb juntyikil k'ambä, o mi añ chukityak tsa' atyälä contaminadojixbä tyi virus tyi wi'il mi atyäl awuty, atyi', añi' che' maxtyo añik pokbil ak'äb.

¿CHUKI YOM MI LAKMEL CHE' MI ITYAJOÑLA CORONAVIRUS?

Yom mi lajk'ajtyiñ informacion ya' tyi **Unidad de Inteligencia Epidemiológica y Sanitaria**

Correo:
ncov@dgepisaud.gob.mx

Teléfono:
(55) 5337 1845 o al (800) 004-4800

Fuente:
Secretaría de Salud

Lengua:
Ch'ol

Traducción:
Pascual Arcos Álvarez

**BAJ
CHE'
YOM
MI
LAJ
KÄÑ
TYAÑ
LAK
BÄ**

¿CHUKI YOM AÑ ACHA'AÑ CHA'AÑ ILI K'AMÄJEL?

Ojbal yik'oty ja'tsij

K'ajk

K'ux bāk'tyal

K'ux jol

Wokol tyi japol ik'
(weñ k'ambä)

Mi añ majki sity'il
ibik', yom mi isäkläñ
its'äkäntyel tyi doctor.

¿CHUKI YOM MI LAKMEL CHA'AÑ MI LAJKÄNTYAÑLAKBÄ?

Yom jujumujk' lakpok lajk'äb
tyi ja' yik'oty xapom o mi
imejlel lajk'añ gel yik'otybä
alcohol

Mach yomik mi laktyäl
lakwuty, lakñi' yik'oty
laktyi' mi bib lajk'äb

Che' mi acha'leñ ojbal o
ja'tsij yom ak'añ junp'ej
pañuelo cha'añ mi amäk
añi' yik'oty atyi' o mi imejlel
ak'añ axujk'ub.

Mach yomik mi lakcha'leñ
tyujb. Mi tsa' acha'le tyujb,
yom mi ak'añ junp'ej
pañuelo melbilbä tyi juñ
cha'añ tyi wi'il mi awotsañ
tyi junp'ej bolsa cha'añ mi
achok tyi basura; tyi wi'il
yom mi apok ak'äb.

Yom mi asäk-esañ pejtyelel
chu'bä añ acha'añ tyi
awotyoty, tyi oficinas, tyi
autobus yik'oty baki mi
ityempañoob ibä lakpi'älob.
Yom mi ijajmel ityi' ototy
cha'añ mi iyochel k'iñ.

Mi añ majki woli tyi ojbal o sijmal yom mi ikälel
tyi yotyoty, yik'oty yom mi imajlel tyi doctor ambä
icha'añ (k'ak ambä icha'añ 38°C, ambä icha'añ k'ux
jol, k'ux bik' yik'oty sijmal).

Mach yomik mi aläk'tyesañ abä tyi ityojlel wolibä
tyi ojbal.

MU'BÄ IYÄJLEL YIK'OTY ISUJMLEL WOLIBÄ IYÄJLEL

¿Jiñi antibiotico
mu'ba mi imejlel
its'äkañ jiñi
coronavirus?

Ma'añik. Jiñi antibiotico
mach yomik mi ik'äjñel
cha'añ mi its'äkäntyel ili
k'amäjel

¿Mu'ba imejlel
tyi ña'tyän'tyel ili
k'amäjel coronavirus
che' mi amelbeñtyel
prueba rapida?

Ma'añik. jiñijach che'
mi amelbeñtyel prueba
tyi laboratorio.

¿Jiñi vacuna icha'añ
influenza mu'ba
ikoltyañoñla cha'añ ili
coronavirus?

Ma'añik. ili vacuna
icha'añ influenza
ma'añik mi ikoltyañoñla.
Jiñi COVID-19 yom
yambä vacuna.

¿Jiñobjach
ñoxobixbä lakpi'älob
mi ik'am-añob tyi
coronavirus?

Ma'añik. majkijach
mi imejlel tyi k'am-añ,
pero mas ora mi ityajob
ñoxobixbä lakpi'älob.

BAJCHE' YOM MI LAJKÄNTYAÑLAKBÄ BAKI AÑ MI ITEMPAÑOIBÄ LAKPI'ÄLOB

ÑAXAMBÄ AJÑIBÄL

(che' ñumeñix tyi
10 k'amobä)
**Ma'añik mi
iñujp'el**

Yom mi ak'añ gel
antibacterial che'
mi awochel tyi
junp'ej tyempabä.

Yom mi asäkläñ
baki mi imejlel
ak'ajtyiñ
bajche' yom mi
akäñtyañ abä.

Yom mi
akäñtyañ
abä baki mi
imejlel eventos
culturales.

ICHA'PEJLEL AJÑIBÄL

(che' ñumeñix
tyi 100 k'amobä)
**kojach mi
iñujp'el baki añ
k'amäjel**

Yom mi ak'añ gel
antibacterial che'
mi awochel tyi
junp'ej tyempabä.

Yom mi asäkläñ
baki mi imejlel
ak'ajtyiñ
bajche' yom mi
akäñtyañ abä.

Kojach 50% mi
iyochelob

IYUXPEJLEL AJÑIBÄL

(che' ñumeñix tyi
1000 k'amobä)
**mi iwa'tyäl
chuki woli tyi
mejlel**

Ma'añix mi iyujtyel
k'iñijelyak o mi
ik'extyäyel iyorajlel.